

LAITILA PALTTILA KYLÄMÄKI

Kalmiston kaivaus

Eeva Väänänen 1965

fat. 6/4-66

4

Kertomus L a i t i l a n pitäjän Paltti-
lan kylän Kylämäen raunioiden no 4 ja
no 5 kaivauksista 25.5.-4.6. 1965. Kerto-
mukseen liittyy 2 karttaa ja 21 valo-
kuvaa, joiden negatiivit on numeroitu
31508-31528. Kaivauslöydökset on luette-
loitu päänumerolla KM 16852, raunion no
4 1-122 ja raunion no 5 123-171. Nume-
roilla KM 16852:172-188 luetteloidut esi-
neet on lunastettu mv Simo Pohjalai-
selta.

Ks. myös Anna-Liisa Hirviluodon tarkastus-
kertomusta vuodelta 1962 ja koekaivaus-
kertomusta vuodelta 1963, sekä Pirkko-
Liisa Lehtosalon löytöjä, jotka on lu-
etteloitu numeroilla KM 16259:1-4.

Laitilan pitäjän Paltilan kylän Kylämäen rauniot sijaitsevat
laajalla peltoaukealla n. 1.5 km Laitilan kirkonkylästä luoteeseen ja vajaa kilometri Paltilan kartanosta kaakkoon. Peltoaukea rajoittuu koillisessa Turku-Rauma pikatiehen, kaakossa Laisaaren talon piha-alueeseen, lounaassa kylätiehen (peltoaukea jatkuu myös sen toisella puolen, ja rauniot no 1 ja no 2 ja osa rauniosta no 7 ovat tien lounaispuolella). Luoteessa peltoaukea rajoittuu mäntyä kasvavaan mäkeen, jolla myös mahdollisesti sijaitsee muinaisjäännöksiä. Simo Pohjalaisen piha rikkaine muinaisjäännöksineen sijaitsee n. 50 m päässä nyt tutkitusta rauniosta no 4, heti kylätien toisella puolen (ks. valokuvaa no 31512). Yksityiskohtaisemmat tiedot alueen luonteesta löytyivät Anna-Liisa Hirviluodon tarkastus- ja koekaivauskertomuksista ja niiden karttaliitteistä, sekä tähän kertomukseen liittyvistä valokuvista (31508-31514).

Alunperin raunioita on ollut kymmenkunta, vuoden 1963 jälkeen on raunio no 6 kadonnut jäljettömiin. Keväällä 1964 oli paikkakuntalaisten kertoman mukaan paikalla ollut musta läiskä, nyt sitä ei enää voinut erottaa muusta pellostä. Kun koekaivauksissa raunioista oli löytynyt keramiikkaa, nokea ja palaneita kiviä, voitiin niillä arvella olevan muinaistieteellistä merkitystä. Varoja oli myönnetty 2 raunion tutkimiseen ja koska mv Torsti Paltila piti raunioita no 4 ja no 5 (ks. Hirviluodon karttaa, johon numerot viittavat) kaikkein haitallisimpina maanviljelystyönsä kannalta valettiin ne tämänkertaisen tutkimuksen kohteeksi.

R a u n i o n o 4

Löydökset KM 16852:1-122

Raunio oli muodoltaan pitkänomainen, suunta NNW-SSE, sen pituus oli 11.70 m ja suurin leveys 5.70 m. Raunio teki särkyneen vaikutuksen, sitä oli ilmeisesti hajoitettu maanviljelystöiden yhteydessä. Ympäröivältä pellolta lienee aikojen kuluessa kasattu kiviä raunion päälle, mitä todistaa sekin että ruudusta E6 kivien välistä löytyi muovipussi (n. 30 cm syvyydestä); raunion reunimmaisista kiviä lienee myös heitetty keskemälle.

Kun risut, heinä ja selvästi irralliset pikkukivet oli poistettu paljastui muutamien suurten kivien nurkkia, jotka osoittautuivat maakiviksi kaivaustöiden edetessä. Kumpareen molemmat päät viettivät tasaisesti peltoa kohti samoin kuin eteläinen

pitkäsivu. Pohjoissivu oli selvästi jyrkempi, kuten käy ilmi profiilikartoista. Kummun eteläpäässä oli suuri rapa- eli morokivi (Laitila kuuluu Lounais-Suomen rapakivi-alueeseen). Se ulottui ilmeisesti paljon laajemmalle alueelle pellon ja raa'an maan alle kuin mitä kartasta käy ilmi, siinä sen enempää kuin muissakaan maakivissä ei ollut palamisen merkkejä. Turpeen paksuus oli koko raunion alueella keskimäärin 15 cm, kuitenkin ohuempi laitaosissa. Kulttuurimaakerros ulottui ruutujen C5, E5 ja D5 alueelta yhtenäisesti ruutuihin C11, D11 ja E11 saakka ja pisti myös ruutujen G8 ja G9 alueelle leveimmillään. Kulttuurimaan paksuus oli vaihteleva (ks. profiilikarttoja), se oli väriltään mustanharmaata ja siinä esiintyi palaneita ja palamattomia pikkukiviä, rapakiven muruja ja hiilensiruja tasaisesti koko alueella. Koko kulttuurimaan alueella ei esiintynyt mitään sellaisia kiviä tai kiviryhmiä joi- ta olisi voinut pitää kiveyksenä, latomuksena tms. Vasta lähellä raa'an maan pintaa tulivat ensimmäiset kivet näkyviin. Useimmat niistä ulottuivat myös raa'an maan pintaa syvemmälle. Ruutujen F5, F6 ja F7 alueella paljastui melko pienten kiven muodostama tasainen, matala ladelma, jonka pohjimmais- kivet olivat vaossa raa'an maan pintaa jonkinverran syvemmäl- lä ja niiden alta löytyi muutama koristelematon saviastian- pala. Ruutujen C4 ja D4 rajalla oli n. 10 cm läpimittainen musta, pyöreä laikku, joka erottui selvästi muuten vaaleassa hiesussa. Ruuduissa D12, E12 ja F12 oli suunnilleen saman- kokoisia laikkuja, ne sisälsivät lisäksi hiilensiruja. Ruudus- sa C10 erottui pieni laikku tummemman hiekan värinsä vuoksi. Laikut olivat matalia ja pyöreäpohjaisia.

Rauniosta tavatut löydöt jäivät vähäisiksi ja mitäänsanomatto-

miksi. Saviastianpaloja ja -muruja löytyi n. 500 kpl, vain 6 palasessa oli erotettavissa koristelua: nuorapainanteita ja aaltoviivoja, ne eivät näytä kuuluneen samaan astiaan. Säilyneiden reunapalojen voi arvella kuuluneen ainakin 16 eri astiaan. Rauniosta löytyi myös muutama savihyrrän katkelma ja n. 330 savikuonan palaa, joissa oli oksa- tai risupainanteita, niistä suurin osa löytyi ruutujen E5, E6 ja F7 alueelta. Ruuduista D10 ja E6 löytyi vasarakivi (kuutiokivi) kummastakin. Muita löytöjä olivat palamattoman luun palaset ja siruset, sekä hevosenhampaat; niitä löytyi yhteensä n. 20 kpl tasaisesti koko kulttuurimaan alueelta. Rautaesineitä löytyi 2 kpl: pieni hevosenkengän muotoinen sinkilä ruudusta E10 ja pieni ruodollinen veitsi ruudusta F6.

Koekaivauksessa tästä rauniosta löydetyt esineet on luetteloitu numerolla KM 15455:5 (saviastianpaloja).

Kun raunio oli kaivettu raa'an maan pintaan voitiin selvästi havaita, että maan pinnan korkeus oli raunion kohdalla huomattavasti ympäröivää pellon pintaa korkeammalla, raunio sijaitsi siis luonnollisella kumpareella, jonka keskellä oli 4 suurta tasapintaista hiekkakivilohkareta, jotka ulottuivat syvälle raa'kaan maahan (tasokartassa ruutujen D-E 8, 9 ja 10 alueella).

R a u n i o n o 5

Löydökset KM 16852:123-171

Raunio no 5 sijaitsi 30 m edellisestä rauniosta koilliseen.

Raunioiden välinen peltoalue vietti hyvin loivasti pikatietä kohden; raunio no 5 jälkeen se muuttui kuitenkin paljon kaltevammaksi (ks. valokuvaa 31517).

Raunio oli muodoltaan pitkänomainen, suunta NNW-SSE, sen pituus oli 11,50 m ja suurin leveys 7,50 m. Raunio yleisvaikutelma oli särkyneisyys ja hajanaisuus, sen yli oli ajettu ilmeisesti traktorilla. Raunio hajanaisuutta todisti myös se, että ruuturiveissä 7 ja 8 (raunio poikki kulkevat rivit) ei esiintynyt kulttuurimaata lainkaan. Raunio itäisivulla oli suuri rapakivi, ilmeisesti siirtolohkare, se peitti n. 20 neliometriä raunio kokonaispinta-alasta. Turvekerros oli keskimäärin 15 cm vahvuinen. Kulttuurimaakerros oli hyvin ohut ja ulottui vain ruutujen E5, E6, D5, D6 sekä E9, E10, D9 ja D10 alueelle, se oli siten vain 8 neliometriä, kokonaispinta-alan ollessa lähes 70 neliometriä. Kulttuurimaakerros oli väriltään mustanpuhuva, sisälsi hiilensiruja ja joitakin palaneita ja palamattomia pikkukiviä. Tässäkään rauniossa ei ollut kulttuurikerroksessa mitään kiveykseen viittaavaa. Kulttuurimaakerroksen pohjalta raakaan maahan ulottuneet kivet on merkitty tasokarttaan samoin kuin ne isot maakivet, joiden pinta oli näkyvissä jo ennen kaivauksen alkua.

Tämän raunio löydöt jäivät vielä vähäisemmiksi kuin edellisen. Saviastianpaloja löytyi n. 350 kpl, kaikki koristelemattomia. Säilyneistä reunapaloista päätellen ne ovat kuuluneet ainakin 10

eri astiaan. Saviastianpaloja löytyi runsaimmin ruuduista DEF 10, D9, D6, vain 4:stä muusta ruudusta löytyi enemmän kuin 5 astian palaa tai murua. Savikuonaa ei löytynyt tästä rauniosta ollenkaan. Muita löytöjä olivat yksi hevosenhammas, luunmuruja, hiilensiruja ja ^(piki-)pienpala. Lisäksi löytyi hevosenkenkä ja rengaspäisen rautavartaan kappale ruudusta F12. Molemmat rautaesineet löytyivät turvekerroksesta.

Raunion edelliset löydöt on luetteloitu numeroilla KM 16259:1-4 ja KM 15833:4-5 (luuta, saviastianpaloja ja kuutiokivi).

Kuten rauniossa no 4 oli nytkin havaittavissa, että raunio sijaitsi luonnollisella kumpareella. Raunon maan pinta oli huomattavasti ympäröivän pellon pintaa korkeammalla. (Ks. valokuvia 31521 ja panoraama 31523-25).

LOPPUHUOMAUTUKSET

Kumpaakaan rauniota ei koottu entiselleen kaivauksen jälkeen, koska mv Torsti Paltila halusi ottaa molempien raunioiden alueet peltoviljelykseen. Tässä yhteydessä on huomautettava, että tällä samalla peltoaukealla sijaitsee vielä yksi raunio (ks. valokuvaa 31511, johon se on merkitty x-kirjaimella). Se on n. 15 m pitkä ja 5 m leveä, litteähkö maan ja kiven sekainen kumpu. Sen etäisyys kylätiestä on n. 50 m ja rauniosta no 7 n. 60 m.

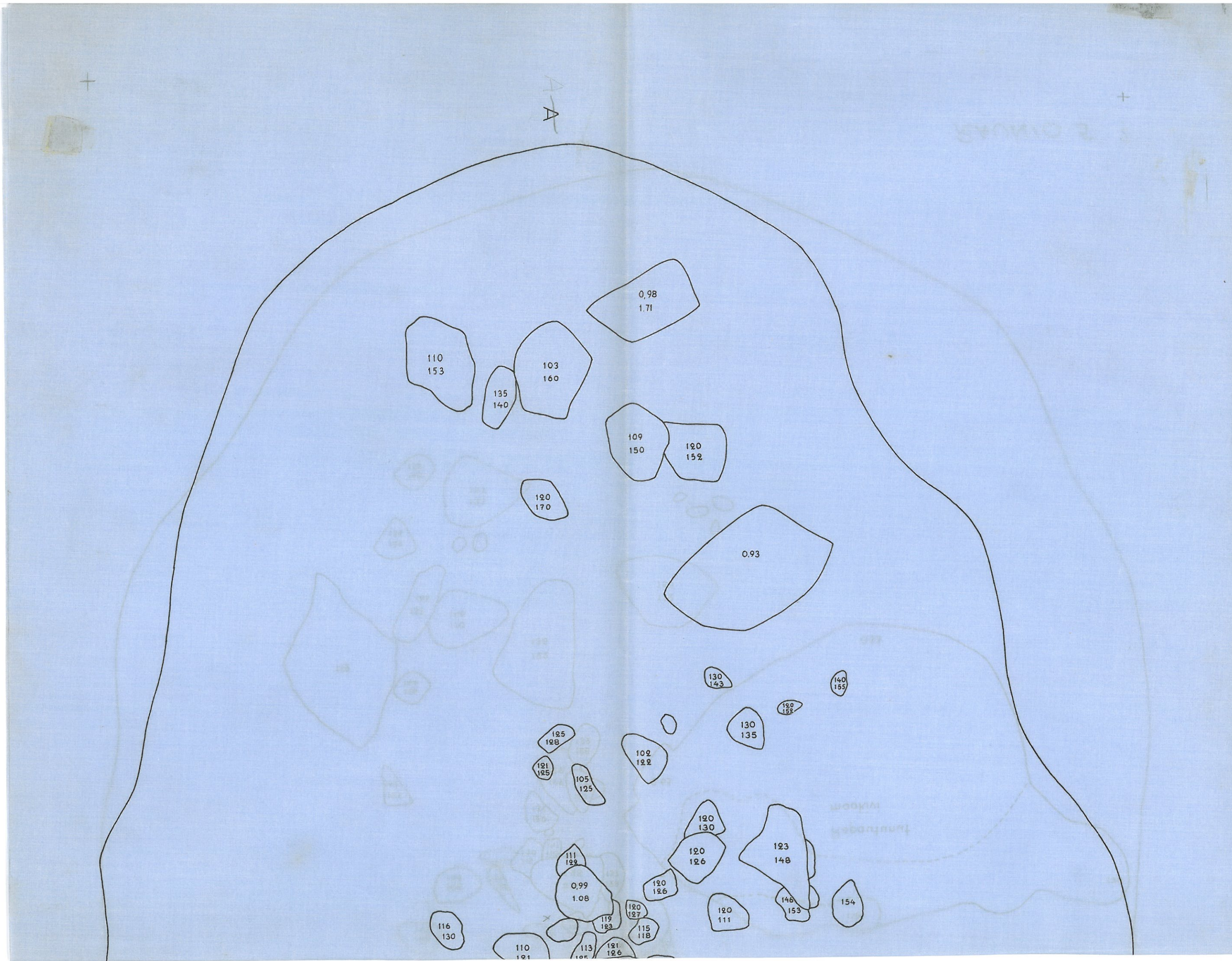
Numeroilla KM 16852:172-188 luetteloidut esineet lunastettiin mv Simo Pohjalaiselta, joka oli löytänyt ne tasoittaessaan vuoden

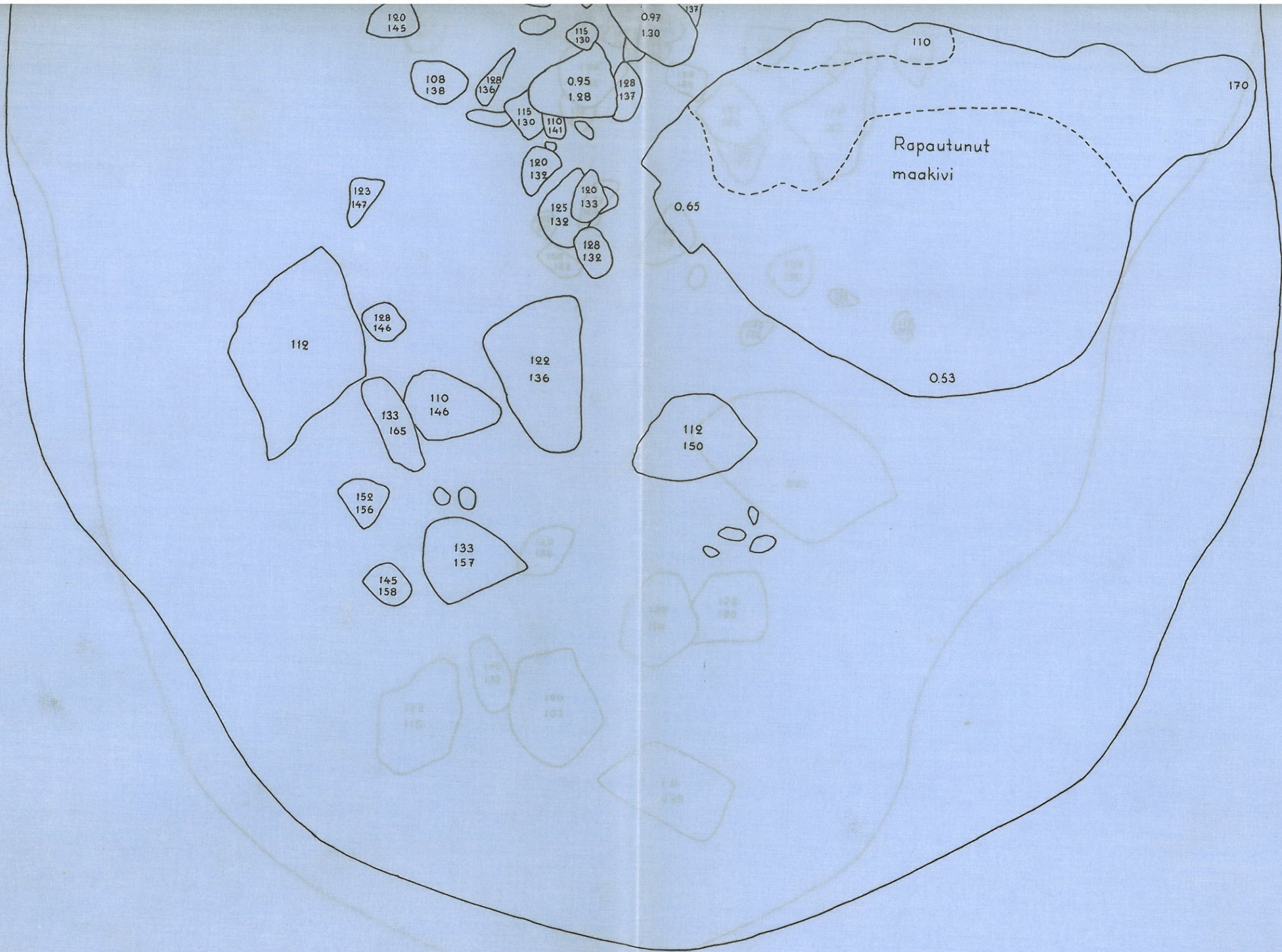
2. Vuoden 1963 alus oli peitetty sunnalleen, kun sen sijaan alus n. 1964
1963 kaivauksen jälkiä pihallaan. Esineet ovat pronssisten ^{jätettiin}
renkaiden ja ketjujen yms. katkelmia ja palaneiden luiden ^{puhta-}
siruja. ^{mätta!}

Helsingissä huhtikuun 4. pnä 1966

Eeva Väänänen

Eeva Väänänen

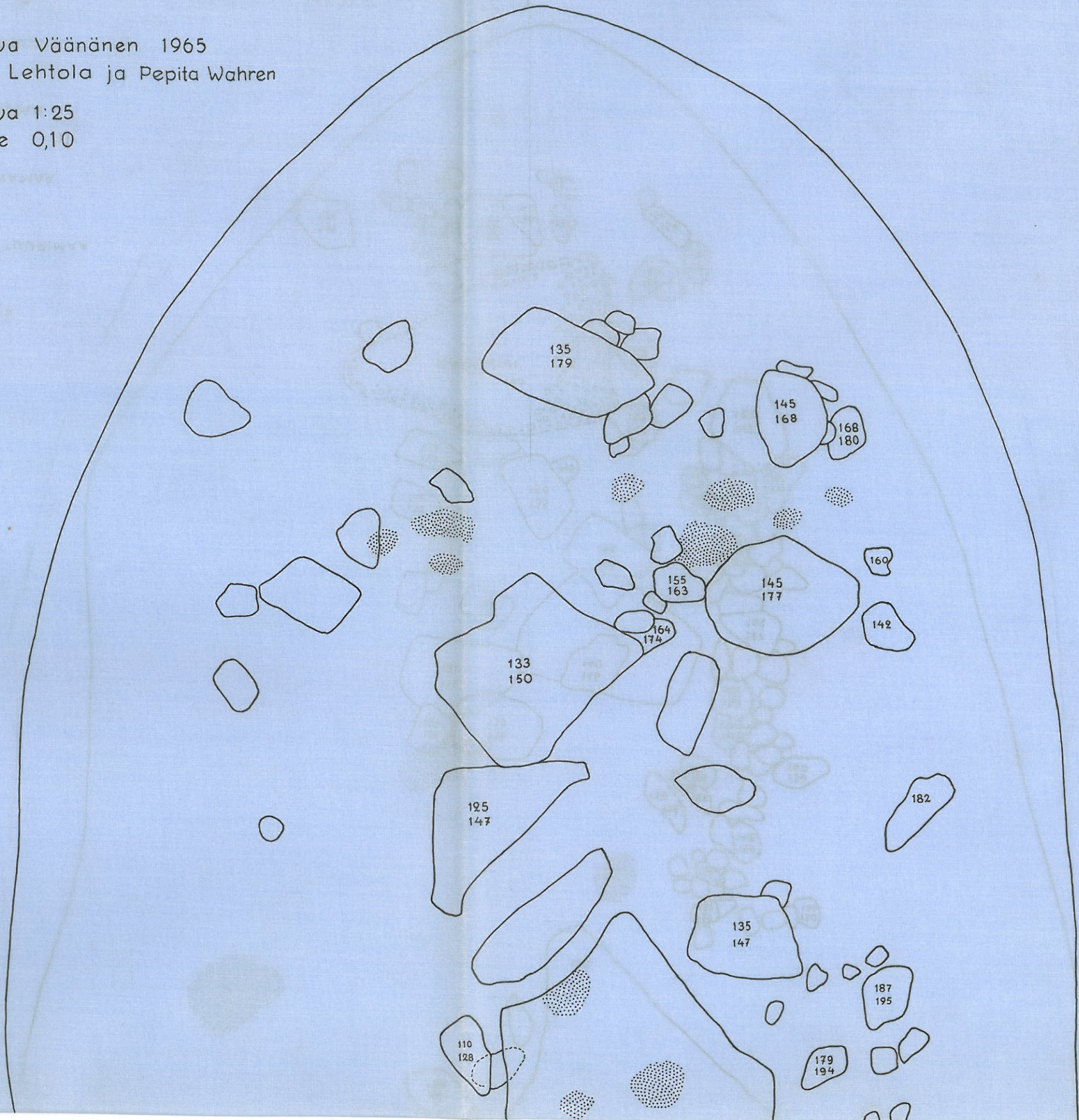
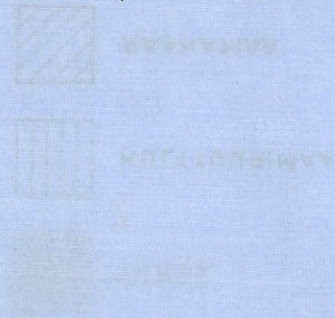

RAUNIO 5 ?

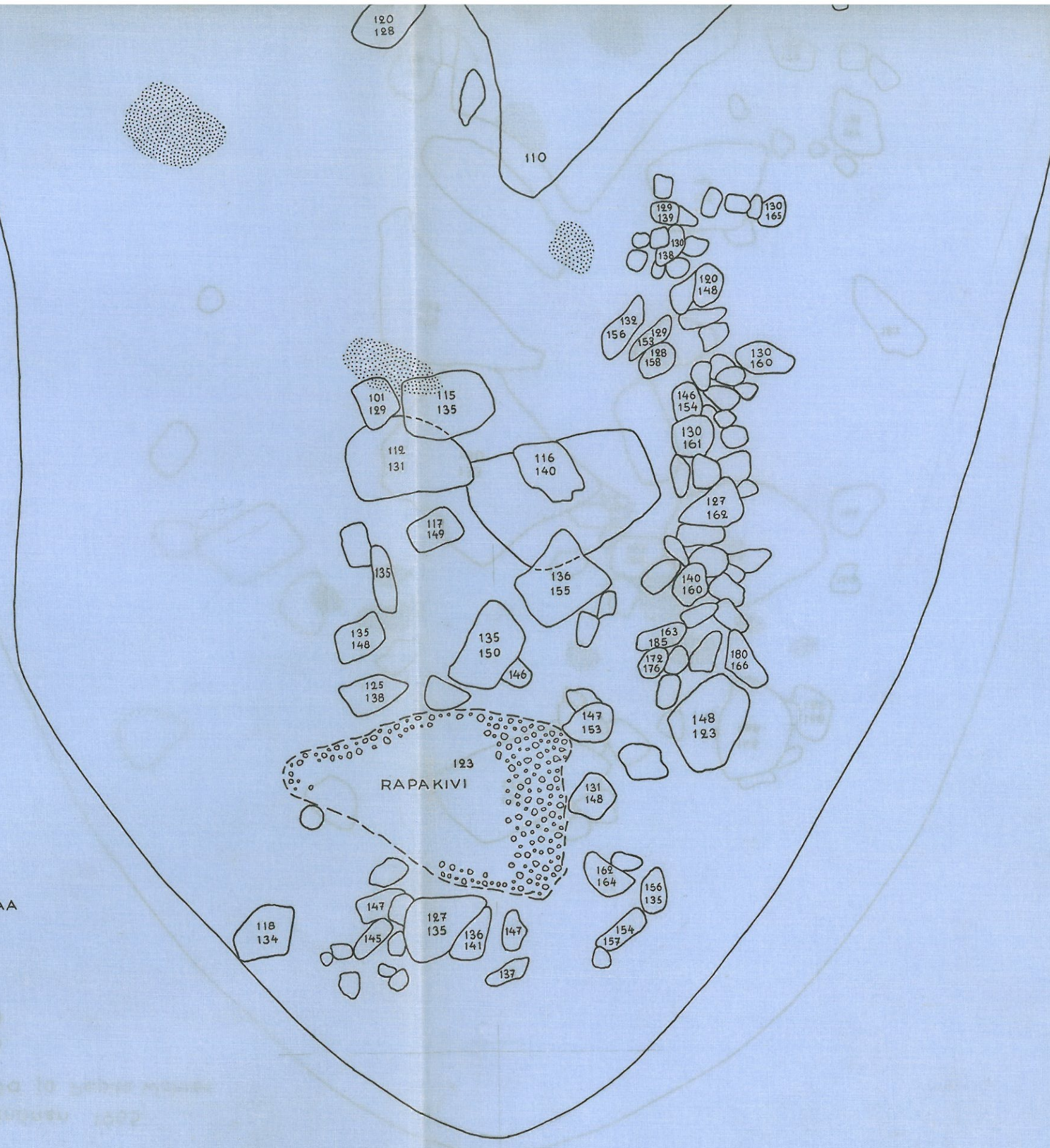
LAITILA, Paltila, Kylämäki
Raunio I

Kaiv. Eeva Väänänen 1965
Piirsi J. Lehtola ja Pepita Wahren

Mittakaava 1:25
Kiintopiste 0,10

- TURVE
- KULTTUURIMAA
- RAAKAMAA
- NOKIMAA
- RAPAKIVI

f 31508

Laitila, Palttila, Kylämäki

Kylämäki kuvattuna kaakosta,
Laitilan kirkonkylän terveysta-
con tienhaarasta.

f 31509

Kylämäki kuvattuna etelästä,
Turku-Rauma rata ja
kylätien risteyksestä.

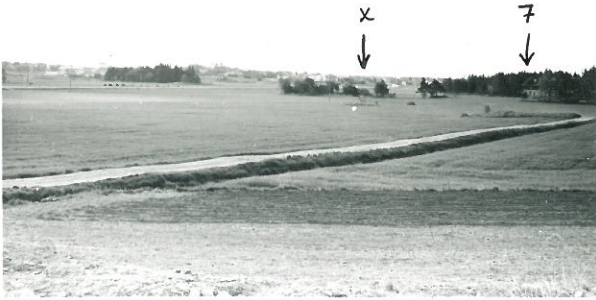
f 31510

Rauniot no 4 ja no 5
kuvattuna luestä, tauv-
talla Laitilan kirkonkylä.

f 31511

Laitila, Palttila, Kylämäki

Raunio no 7 ja raunio x

kuvattuna kaakosta Simo

Pohjalaisen talon katolta
taustalla oikealla laisaaren
navetta, keskellä keikonkylä.

f 31512

Rauniot no 4 ja no 5

kuvattuna Simo Pohjalaisen
katolta. Kuvan etualalla
Pohjalaisen kalmistoa.

f 31513

Rauniot no 4 ja no 5

kuvattuna kaakosta, kylätieltä
taustalla Laitilan keikonkylä.

f 31514

Laitila, Palttila, Kylämäki

Raunio no 4,
pohjoisesta.

f 31515

Raunio no 4,
idästä.

f 31516

Raunio no 4,
lännestä.

f 31517

Laitila, Palttila, Kylämäki

Raunio no 5

kuvattuina Turku-

Rauma rikatilla, pohjoisesta.

f 31518

Raunio no 5

idästä.

f 31519

Raunio no 5

luoteesta, Sino

Pohjalaisen talon vierellä.

f 31520

Laitila, Palttila, kylänäki

Raunio no 5

eteläpäättä kaivetaan.

f 31521

Raunio no 5

poljaispäättä kaivetaan.

f 31522

Raunio no 5

kuvattuna rauniolta no 4.

Laitila, Palttila, Kylämäki

†31523

†31524

†31525

Raunio no 5 lännestä

raa'an maan pintaan kaivettuna.

Huomaa raa'an maan pinnan

korkeus verrattuna ympäröivän

pellon pintaan!

Valok. Eeva Räsänen 1965

Laitila, Palttila, Kylämäki
† 31526

† 31527 Terve joistettiin lapsoin.

kulttuurikerros
tutkittiin rikkulastoilla.

(Rannion no 5 profiili E-F.

† 31528

Pohjakiviä kartoitetaan,
fil. yo. Pajita Mahsen
piirtämässä.